

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการและการลงทุนของตุรกี และประเด็นอื่นๆ

10.1 การลงทุน

10.1.1 กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

รัฐบาลตุรกีมีแผนกลยุทธ์ระดับชาติในการกระตุ้นการลงทุนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ และได้มีการออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการลงทุนในตุรกีให้ดีขึ้นในปี พ.ศ. 2544 โดยได้มีการตั้งสภาความร่วมมือในการพัฒนาสภาพแวดล้อมในการลงทุนและคณะกรรมการย่อยด้านเทคนิคเพื่อลดอุปสรรคในการลงทุนภาคเอกชน นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. 2546 ยังมีการลดกระบวนการ ขั้นตอน และเอกสารในการจดทะเบียนการลงทุนให้เหลือเพียง 1 วัน ในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ได้แก่ Foreign Direct Investment Law No. 4875 พ.ศ. 2546 และต่อมาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดูแลรับผิดชอบด้านการลงทุน ได้แก่ the Turkish Investment Support and Promotion Agency ในปี พ.ศ. 2549

กฎหมายการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกำหนดให้ผู้ลงทุนมีอิสระในการลงทุน และประกันในสิทธิของผู้ลงทุนจากต่างประเทศ ตุรกีได้เปลี่ยนแปลงนโยบายจากการควบคุมเป็นการส่งเสริมการลงทุนและการอำนวยความสะดวก และลดขั้นตอนในการตรวจสอบภายหลังการลงทุนให้น้อยที่สุด บริษัทที่จัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายของตุรกีจะถือว่าเป็นบริษัทตุรกี และมีสิทธิที่เท่าเทียมและมีหน้าที่ตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรับประกันสิทธิของนักลงทุนในเรื่องต่างๆ เช่น การปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่งและสิทธิของนักลงทุน ประกันจากการถูกดำเนินการเข้ารวบกิจการโดยรัฐบาลไม่มีการจ่ายค่าชดเชย การส่งกลับรายได้หรือกำไร สิทธิในการจ้างชาวต่างชาติ และในกรณีที่มีข้อขัดแย้งสามารถเข้าถึงกระบวนการระหว่างประเทศหรือวิธีการตกลงประนีประนอมในรูปแบบต่างๆ

บริษัทที่เป็นเจ้าของโดยชาวต่างชาติทั้งหมด (ร้อยละ 100) สามารถดำเนินการได้ในเกือบทุกภาคเศรษฐกิจ ยกเว้นในกิจกรรมที่มีการควบคุมกฎระเบียบต่างๆ ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 10.1

ตารางที่ 10.1: กิจกรรมที่มีการควบคุมกฎระเบียบต่างๆ ที่ชาวต่างชาติไม่สามารถถือหุ้นได้ทั้งหมด

ภาคธุรกิจ	กฎหมาย	ข้อกำหนด
การถ่ายทอดสื่อต่างๆ (Broadcasting)	Law in Establishment of Radio and Television Enterprise and Their Media Service Law No. 6112 15 February 2011	กำหนดให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีสัดส่วนได้ไม่เกินร้อยละ 50 ของเงินทุนที่ได้ชำระแล้ว
การบิน (Aviation)	Civil Aviation Law No. 2920 SHY-6A (Regulation on Commercial Air Transport Operations) SHY-22 (Regulation on Airport Ground handling)	กำหนดให้มีผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวต่างชาติในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 49 และใบอนุญาตในการดำเนินธุรกิจสายการบินกำหนดให้กับบริษัทในประเทศที่มีการบริหารจัดการโดยผู้ที่มีสัญชาติตุรกี สายการบินที่มีผู้ถือหุ้นส่วนมากเป็นชาวต่างชาติจะไม่ได้รับอนุญาตให้ขนส่งผู้โดยสารจากสนามบินแห่งชาติจุดหนึ่งไปอีกจุดหนึ่ง
การขนส่งทางทะเล (Maritime transportation)	Cabotage Act No. 815 Turkish Commercial Code No. 6762 (to be replaced by Turkish Commercial Code No. 6102 on 1 July 2012)	กำหนดให้มีผู้ถือหุ้นที่เป็นชาวต่างชาติในสัดส่วนไม่เกินร้อยละ 49 การจดทะเบียนเรือขนส่งพาณิชย์กำหนดให้เฉพาะบริษัทในประเทศที่การบริหารจัดการโดยผู้ที่มีสัญชาติตุรกี และมีสัดส่วนหุ้นในการออกเสียงโดยมากเป็นของนครกือ
การให้บริการไปรษณีย์ (Post Service)	Cabotage Act No. 815 Turkish Commercial Code No. 6762 (to be replaced by Turkish Commercial Code No. 6102 on 1 July 2012) Privatization Law No. 4046 and Law No 5189 of 16 June 2004	การให้บริการประเภทนี้จะอยู่ภายใต้ข้อตกลงการให้สัมปทานโดยรัฐ
การหาปลา (Fishing)	Fishing Law No. 1380 Bylaw on Fishing Products No. 6710 Turkish Commercial Code No. 6762	ชาวต่างประเทศไม่สามารถได้รับใบอนุญาตในการหาปลา เรือที่มีชาวต่างชาติเป็นเจ้าของจะไม่ได้รับ การจดทะเบียนเป็นเรือหาปลาในตุรกี ยกเว้นเป็นเรือของบริษัทที่มีการออกเสียงส่วนใหญ่โดยนครกือ
การบัญชี การตรวจสอบภายใน และบริการการลงบัญชี (Accounting, auditing and book-keeping services)	Law No.3568 on Accountancy Financial Advisory and Certified Financial Advisory Services, 1989	การดำเนินการให้บริการเหล่านี้จะต้องได้รับใบอนุญาตพิเศษ อย่างไรก็ตามที่ปรึกษาทางการเงินที่มีสัญชาติของประเทศที่ได้มีการทำข้อตกลงกับตุรกี ภายใต้เงื่อนไขต่างตอบแทน อาจได้รับอนุญาตโดยนายกรัฐมนตรีผ่านการเสนอจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

ภาคธุรกิจ	กฎหมาย	ข้อกำหนด
ภาคการเงิน (Financial sector)	Banking Law No. 5411 Bank Cards and Credit Cards Law No. 5464 Decree Law No. 90 on Lending Activities Capital Market Law No. 2499, amend by Laws No. 3794 and 4487 and the relevant Communiqués; Financial Leasing Law No. 3226 Insurance Law No. 5684	<p>การให้บริการในภาคนี้จะต้องได้รับอนุญาตพิเศษ ใบอนุญาตในการจัดตั้งธนาคารซึ่งต้องอยู่ในรูปแบบบริษัทร่วมทุน (Joint-stock company) หรือในการเปิดสาขาแห่งแรกในธุรกิจของธนาคารต่างชาติ จะต้องได้รับใบอนุญาตพิเศษจากคณะกรรมการ (The Banking Regulation and Supervision Board) สถาบันที่เป็นสื่อกลางทางการเงินที่จัดตั้งในธุรกิจและได้รับการรับรองจากคณะกรรมการตลาดทุน จึงจะสามารถให้บริการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ อย่างไรก็ตาม ธนาคารไม่สามารถดำเนินการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ของธุรกิจได้ กองทุนรวมจะสามารถจัดตั้งขึ้นได้เฉพาะธนาคารที่ได้รับอนุญาต บริษัทประกัน สถาบันสื่อกลางทางการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร และกองทุนบำนาญ โดยภาคเอกชนที่จัดตั้งในธุรกิจ</p> <p>บริษัทประกันจะต้องจัดตั้งขึ้นในรูปแบบบริษัทร่วมทุนหรือหุ้นในประเทศธุรกิจจึงจะสามารถให้บริการได้ในประเทศธุรกิจ บริษัทประกันต่างชาติอาจสามารถให้บริการในประเทศธุรกิจได้โดยผ่านการเปิดสาขา โดยต้องได้รับใบอนุญาตก่อน การให้บริการข้ามพรมแดนในการให้บริการประกันไม่สามารถกระทำได้ในธุรกิจ สำหรับการให้บริการโดยบุคคลต่างชาติในประเทศธุรกิจจะกำหนดให้เฉพาะบริการในการให้คำปรึกษาและการบริหารความเสี่ยงเท่านั้น</p>
ปิโตรเลียม (Petroleum)	Petroleum Law No. 6326 and Petroleum Market Law No. 5015	<p>ต้องได้รับใบอนุญาตพิเศษ บริษัทต่างชาติสามารถลงทุนในด้านการตลาดและกิจกรรมทางการขายได้ โดยไม่มีข้อจำกัด และอาจลงทุนในกิจกรรมต้นน้ำได้แก่ การสำรวจและกิจกรรมในการนำไปใช้ประโยชน์ โดยได้รับการอนุญาตจาก General Directorate of Petroleum Affairs และบริษัทดังกล่าวจะต้องไม่มีประเทศอื่นเป็นเจ้าของ กิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับปิโตรเลียมจะต้องดำเนินการโดยบริษัทธุรกิจ หรือผ่านทางสาขาที่จัดตั้งขึ้นในธุรกิจ กิจกรรมปลายน้ำ เช่น การกลั่น การขนส่งผ่านท่อขนส่งและการเก็บรักษาจะต้องดำเนินการโดยได้รับใบอนุญาตจาก the Energy Market Regulatory Authority</p>

ภาคธุรกิจ	กฎหมาย	ข้อกำหนด
การทำเหมืองแร่ (Mining)	Mining Law No. 3213	ชาวต่างชาติสามารถลงทุนในภาคธุรกิจย่อยของการทำเหมืองแร่ผ่านสาขาในประเทศ อย่างไรก็ตาม กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและการนำแร่ไปใช้ กำหนดให้เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยรัฐเท่านั้น สำหรับ Uranium และ thorium ภาครัฐสามารถสำรวจและนำมาใช้โดยไม่ต้องดำเนินการขาย ในกรณีที่จะมีการขายแร่ที่มีกัมมันตภาพรังสีจะต้องได้รับการอนุญาตจากสภาคณะรัฐมนตรี
การค้าขายอสังหาริมทรัพย์ (Real-estate trading)	Land Registry Law No. 2644	บริษัทซื้อขายต่างชาติ และชาวต่างชาติที่เป็นผู้ให้บริการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ในประเทศตุรกี สามารถมีที่ดินเป็นของตนเอง ทั้งนี้ การครอบครองที่ดินโดยชาวต่างชาติจะต้องอยู่ภายใต้หลักผลประโยชน์ต่างตอบแทนกับประเทศนั้นๆ ด้วย การครอบครองอสังหาริมทรัพย์โดยบริษัทค้าอสังหาริมทรัพย์จากต่างประเทศจะต้องได้รับอนุญาตโดยกฎหมายพิเศษ ชาวต่างชาติสามารถครอบครองที่ดินในตุรกีได้ตามข้อจำกัดด้านกฎหมาย และจะต้องเป็นไปเพื่อการอยู่อาศัยหรือเพื่อการดำเนินธุรกิจโดยจะต้องมีการจดทะเบียนแยกจากกรณีทั่วไป
การให้บริการไฟฟ้า (Electricity)	Electricity Market Law No. 4628	ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 การให้บริการไฟฟ้าโดยผู้ผลิตที่เป็นเอกชนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 46 ของตลาดทั้งหมด บริษัทต่างชาติและบุคคลต่างชาติจะต้องไม่มีสัดส่วนทางการตลาดที่จะสามารถทำให้ควบคุมการผลิตไฟฟ้าได้
การให้บริการทางการศึกษา (Education)	Private Education Institutions Legislation on Foundations Law No. 5580	ชาวต่างประเทศไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถาบันการศึกษา ยกเว้นในกรณีที่นักเรียนทั้งหมดเป็นชาวต่างชาติ สถาบันการศึกษาระหว่างประเทศที่เป็นของภาคเอกชนอาจสามารถจัดตั้งขึ้นได้โดยบุคคลต่างชาติภายใต้การอนุญาตจากสภารัฐมนตรี (Council of Ministers) สำหรับการให้บริการระดับอุดมศึกษา สัดส่วนของผู้บริหารส่วนใหญ่จะต้องเป็นคนตุรกี
การให้บริการของสำนักงานการจัดการงาน (Private employment offices)	Turkish Employment Organization Law No. 4904	ในช่วงเวลาก่อนปี พ.ศ. 2551 กำหนดให้เป็นธุรกรรมของคนตุรกีเท่านั้น โดยมีตัวแทนหรือผู้แทนที่เป็นชาวตุรกี อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ข้อจำกัดดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไป ในปัจจุบันชาวต่างชาติสามารถจัดตั้งหน่วยจัดการงานในตุรกีได้เช่นกัน

ที่มา: รวบรวมโดยมูลนิธิ สวค.

นอกจากนี้ ในส่วนของแรงจูงใจในการลงทุน เช่น การยกเว้นภาษีนำเข้าและการให้เครดิตในการอุดหนุน มีการกำหนดให้ทั้งผู้ลงทุนในประเทศและผู้ลงทุนต่างชาติในลักษณะเดียวกัน ชาวตุรกีที่ต้องการจะไปลงทุนในต่างประเทศสามารถนำเงินทุนที่เป็นเงินสดออกนอกประเทศได้อย่างไม่มีข้อจำกัด โดยอาจเป็นลักษณะการโอนผ่านทางธนาคารพาณิชย์ หรือเป็นไปตามรูปแบบอื่นๆ ที่หน่วยงานตุรกีด้านศุลกากรได้กำหนด

10.1.2 เขตเศรษฐกิจพิเศษหรือเขตปลอดภาษี

ตุรกีได้มีการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษขึ้นภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ Free Zones Law No. 3218 พ.ศ. 2528 และ Free Zones Regulation พ.ศ. 2536 ซึ่งในปัจจุบันมีเขตเศรษฐกิจพิเศษอยู่ 19 แห่ง การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้มีเป้าหมายในการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการลงทุนในลักษณะการร่วมทุนในการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวกับการส่งออกเป็นส่วนใหญ่ และมุ่งเน้นการเพิ่มการจ้างงานในประเทศ และเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับภูมิภาค โดยสิทธิประโยชน์ที่กำหนดรวมถึงการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศและการนำเข้าเครื่องจักรหรืออุปกรณ์โดยได้รับสิทธิพิเศษพื้นฐานในการดำเนินงานเขตเศรษฐกิจพิเศษจะอยู่ในรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและหุ้นส่วนจากภาคเอกชน ซึ่งโดยมากอยู่บนหลักการพื้นฐาน Built-Operate-Transfer (BOT) เช่น ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ Aegean Kocaeli Adana-Yumurtalik และ Samsun นักลงทุนสามารถก่อสร้างอาคารขึ้นได้ในเขตนี้ หรือจะเช่าพื้นที่การดำเนินกิจการและก่อตั้งก็ได้เช่นกัน โดยการเช่าพื้นที่หรือการดำเนินงานในเขตเศรษฐกิจพิเศษจะต้องได้รับใบอนุญาตซึ่งมีอายุสูงสุด 15 ปีในกรณีเป็นผู้เช่า และ 30 ปีในกรณีการก่อสร้างอาคารและสถานที่เอง ในการอนุญาตดำเนินงานที่เกี่ยวกับการผลิตแต่เพียงอย่างเดียวจะสามารถขยายระยะเวลาได้ตั้งแต่ 20 และ 45 ปี สำหรับผู้เช่าและผู้ลงทุนก่อสร้างสถานที่ ตามลำดับ

สิทธิประโยชน์หรือมาตรการจูงใจทางการเงินรวมถึงการยกเว้นการจ่ายภาษีประเภทต่างๆ ได้แก่ ภาษีศุลกากรและอากรที่เกี่ยวข้อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม การยกเว้นการเก็บภาษีจากกำไรที่ส่งออกนอกประเทศ โดยกำหนดให้สามารถส่งคืนเงินทุนได้ร้อยละ 100 โดยไม่ต้องมีการขออนุญาตก่อนการนำส่งคืนและไม่มีการกำหนดข้อจำกัดในด้านอัตราแลกเปลี่ยนใดๆ อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกำหนดสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับมาตรการแรงจูงใจทางด้านภาษี ได้แก่ Encouragement of Investments and Employment Law No. 5084 พ.ศ. 2548 ซึ่งเน้นในการส่งเสริมการลงทุนและการจ้างงาน ซึ่งได้กำหนดให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีใดๆ ให้มีการยกเลิกตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2551 ยกเว้นสิทธิประโยชน์ที่ได้รับตั้งแต่เริ่มตั้งบริษัท นอกจากนี้ กฎหมาย Free Zones Law and Customs Law No. 5810 พ.ศ. 2551 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม Free Zones Law No. 3218 กำหนดให้นักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ดำเนินการภายใต้ใบอนุญาตยังคงได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้และภาษีนิติบุคคล โดยข้อยกเว้นนี้จะใช้ได้จนถึงสิ้นปีภาษีที่ตุรกีได้กลายเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปอย่างเต็มตัว ซึ่งขณะนี้ตุรกียังอยู่ในกระบวนการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปอยู่ อย่างไรก็ตาม นักลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ได้รับใบอนุญาตการดำเนินงานหลังจากวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 จะไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้และภาษีนิติบุคคลอีกต่อไป สำหรับผู้เช่าพื้นที่ที่ได้รับใบอนุญาตก่อนวันดังกล่าวจะยังคงได้รับสิทธิประโยชน์ในการยกเว้นภาษีจนกว่าระยะเวลาในใบอนุญาตจะหมดอายุลง แต่จะต้องมีการเสียภาษีค่าจ้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552

ธุรกิจที่ดำเนินการในเขตเศรษฐกิจพิเศษประกอบด้วยหลากหลายภาคธุรกิจ เช่น สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในการผลิตสูง ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง และธุรกิจการให้บริการสถานที่จัดเก็บสินค้า โดยอุตสาหกรรมหรือการค้า และการให้บริการที่จะสามารถดำเนินการในเขตนี้ได้จะต้องผ่านการพิจารณาของ the Supreme Planning Board ภายใต้มาตรา 10 ของกฎเขตเศรษฐกิจพิเศษ (Free Zones Regulation) การดำเนินการธนาคารและประกันภัยจะไม่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการในลักษณะ Offshore banking and insurance สำหรับตัวแทนทางด้านภาษี (Custom Broker) จะต้องได้รับใบอนุญาตหรือได้รับเอกสารในการอนุญาตให้เข้าประเทศด้วย มาตรา 32 ของกฎเขตเศรษฐกิจพิเศษกำหนดห้ามการนำเข้าสินค้าสู่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ในสินค้าที่เป็นอาวุธสงคราม ลูกกระสุน สินค้าที่มีกัมตภาพรังสี และสินค้าอันตรายหรือของเสียมีพิษ สำหรับวัตถุไวไฟ ระเบิด วัตถุติดไฟ สารก่อให้เกิดไฟ หรือวัสดุที่เป็นอันตรายต่อสารอื่นจะสามารถนำเข้ามาในเขตเศรษฐกิจพิเศษได้ก็ต่อเมื่อได้รับการจัดการเป็นการเฉพาะหรือมีสถานที่รองรับพิเศษสำหรับวัสดุเหล่านั้น การเคลื่อนย้ายสารเสพติดหรือสารที่มีฤทธิ์ต่อจิต และสารเคมีที่เกี่ยวข้องและการเตรียมสารเหล่านี้เข้าและออกจากเขตเศรษฐกิจพิเศษ จะต้องเป็นไปตามข้อกำหนดตามกฎหมายที่ออกโดยกระทรวงสาธารณสุข

แม้ว่านักลงทุนต่างชาติจะได้รับสิทธิประโยชน์เช่นเดียวกับนักลงทุนชาวตุรกี และไม่มีการกำหนดข้อจำกัดในการเข้าร่วมทุนของนักลงทุนต่างชาติในการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ บริษัทที่ตั้งอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษนี้ส่วนมากจะเป็นบริษัทของชาวตุรกี การขายสินค้าจากเขตเศรษฐกิจพิเศษเข้าสู่ตลาดภายในประเทศของตุรกีจะต้องเสียภาษีตามอัตรา MFN ที่กำหนดสำหรับสินค้านำเข้า รวมทั้งการจ่ายอากรขาเข้าและภาษีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

10.1.3 ข้อตกลงว่าด้วยมาตรการการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า

(The Agreement on Trade-Related Investment Measures: TRIMs)

ตุรกีได้รายงานต่อองค์การการค้าโลกโดยเป็นการดำเนินการตามข้อบทที่ 6.2 ภายใต้ข้อตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า ว่ารัฐบาลตุรกีไม่ได้มีการดำเนินมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้าใดๆ ที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงดังกล่าว และรัฐบาลตุรกีได้ประกาศเผยแพร่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทั้งหมดในราชกิจจานุเบกษา¹

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 สหรัฐอเมริกาได้ฟ้องร้องต่อองค์การระงับข้อพิพาทขององค์การการค้าโลกว่าตุรกีได้ดำเนินมาตรการจำกัดการนำเข้าข้าวจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับข้อตกลง TRIMs ในข้อบทที่ 2.1 และตามภาคผนวก 1 ในย่อหน้า 1(a) เนื่องจากตุรกีกำหนดให้การนำเข้าข้าวจะต้องมีการขอใบอนุญาตการนำเข้าก่อน นอกจากนั้นตุรกียังดำเนินมาตรการโควตาภาษี (Tariff-rate quota) โดยหากผู้นำเข้าต้องการนำเข้าข้าวในปริมาณที่กำหนดและในอัตราภาษีที่ลดลง ผู้นำเข้าจะต้องซื้อข้าวในประเทศตามจำนวนที่กำหนดจากผู้ผลิตตุรกี หรือคณะกรรมการข้าวของตุรกี หรือสมาคมผู้ผลิต และในวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ออสเตรเลียและประเทศไทยได้ร่วมหารือในกรณีดังกล่าวในฐานะประเทศที่ 3 (Third Party) ด้วยเช่นกัน

¹ สามารถเข้าถึงสืบค้นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนทั้งหมดได้จาก <http://rega.basbakanlik.gov.tr/>

ในวันที่ 21 กันยายน พ.ศ. 2550 องค์การระงับข้อพิพาทขององค์การการค้าโลกได้ตัดสินว่าตุรกีได้ดำเนินมาตรการที่ไม่สอดคล้องกับข้อตกลงที่เกี่ยวข้องขององค์การการค้าโลก ตุรกีและสหรัฐอเมริกาได้มีการเจรจากันโดยตุรกีจะต้องดำเนินการตามคำแนะนำและผลการตัดสินดังกล่าว ภายในวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2551 ซึ่งต่อมาตุรกีได้ยกเลิกมาตรการที่กำหนดให้ผู้นำเข้าต้องซื้อข้าวในประเทศและได้แจ้งว่าจะไม่มีการนำมาตรการนี้กลับมาใช้อีก

10.2 ภาคบริการ

10.2.1 ข้อตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า

(The Agreement on Trade-Related Investment Measures: TRIMs)

ตุรกีกำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ทำให้ตุรกีจะต้องมีการดำเนินการในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคการบริการให้มีความสอดคล้องกับสหภาพยุโรปมากขึ้น ทั้งในส่วนของ การอนุญาตให้เข้าไปจัดตั้งสถานที่ให้บริการ และอิสระในการให้บริการข้ามพรมแดน ตุรกีจะต้องมีการแก้ไขกฎหมายทั้งในส่วนของข้อกำหนดด้านเชื้อชาติและภาษาในการให้บริการต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันยังมีข้อกำหนดที่ยังไม่สอดคล้องกับสหภาพยุโรป เช่น การอนุญาตให้ทำงานและการพักอาศัยสำหรับผู้ให้บริการที่จัดตั้งอยู่ในประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป เป็นต้น

ในส่วนของภาคบริการที่เน้นในการศึกษานี้ ได้แก่

สาขาท่องเที่ยว

หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลในด้านการท่องเที่ยวของตุรกี ได้แก่ Ministry of Culture and Tourism โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่ Law for the Encouragement of Tourism ตุรกีถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญประเทศหนึ่งของโลก โดยตุรกีได้ตั้งเป้าหมายรายได้จากการท่องเที่ยวต่อปีไว้ที่ 60,000 ล้านดอลลาร์ จากยอดนักท่องเที่ยว 60 ล้านคนต่อปี ภายในปี พ.ศ. 2566 การท่องเที่ยวในตุรกีถือว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายไม่สูงมากนักเนื่องจากประเทศยังอยู่ในระยะเริ่มต้นของการพัฒนาอุตสาหกรรม ปัจจุบันตุรกีเริ่มที่จะมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวในระดับสูงมากขึ้น และเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดทั้งปี นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวที่ตุรกีจำนวนมากมาจากสหภาพยุโรป รัสเซีย และยูเครนโดยจะมาท่องเที่ยวกันมากในช่วงวันหยุดฤดูร้อน ดังนั้น การท่องเที่ยวในตุรกีจึงมีลักษณะตามฤดูกาลอยู่สูง ตุรกีได้พยายามลงทุนเพื่อขยายฤดูกาลท่องเที่ยว เช่น การลงทุนสร้างสนามกอล์ฟ คลินิกเพื่อสุขภาพสถานบันเทิง และแหล่งช้อปปิ้งของ Istanbul ถือเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับประเทศตลอดทั้งปี โดยมีศูนย์วัฒนธรรมและสถานที่สำหรับการประชุม

ตุรกียังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และอารยธรรมโบราณ โดยมีอนุสรณ์สถานและแหล่งโบราณคดีกว่า 20,000 แห่ง ภูมิภาค Anatolia ยังมีแหล่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและทางศาสนาถือเป็นการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงอีกประเภทหนึ่ง ได้มีการสนับสนุนเงินทุนในการบำรุงรักษาและฟื้นฟูสภาพทรัพย์สินโบราณกว่า 150 แห่งทั่วตุรกีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวในฤดูหนาวก็เป็นอีกประเภทหนึ่งที่ตุรกีเริ่มให้ความสนใจในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวฤดูหนาวขึ้น ซึ่งสกีรีสอร์ทของตุรกีในปัจจุบันก็ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียเป็นจำนวนมาก การท่องเที่ยวฤดูหนาวจะอยู่ในพื้นที่ภูเขาและห่างไกลทำให้การลงทุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในฤดูหนาวมีตั้งแต่การลงทุนในกระเช้าในลานสกี ลานสกีถ้ำน้ำแข็ง ที่เล่นสโนว์บอร์ด หรือลู่อู่สำหรับเล่นกีฬาฤดูหนาว และเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวฤดูหนาวอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และมีประชากรอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจาย สิ่งสำคัญที่ต้องมีการลงทุนเพิ่มเติมคือโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น การสร้างสนามบิน ถนน และโรงแรมเพิ่มเติมเพื่อรองรับความต้องการในการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการในการให้แรงจูงใจในการลงทุนที่เกี่ยวกับการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกหรือแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ โดยมีการจัดการให้เช่าที่ดินของรัฐในระยะยาวถึง 49 ปี การสนับสนุนค่าสาธารณูปโภคในอัตราที่ต่ำ การยกเว้นภาษีในสินค้านำเข้า รวมทั้งการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มและภาษีประเภทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการซื้อสินค้าท้องถิ่นหรือสินค้าในประเทศ โครงการลงทุนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวหลายโครงการได้จัดทำในรูปแบบความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Public Private Partnership) โดยอยู่บนหลักการ Build-operate-transfer (BOT)

ในปัจจุบันมีตัวแทนการท่องเที่ยวระหว่างประเทศและเครือโรงแรมระหว่างประเทศชั้นนำได้เข้าไปดำเนินธุรกิจ ในตุรกี โดยในส่วนของธุรกิจโรงแรมได้มีการลงทุนในลักษณะการร่วมทุนกับเครือโรงแรมในท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ รัฐบาลได้กำหนดมาตรการที่เป็นแรงจูงใจในหลากหลายรูปแบบ เช่น การส่งเสริมการลงทุนสำหรับบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กโดยกำหนดเพดานความช่วยเหลือไว้ที่ 150,000 ลีราตุรกีเป็นระยะเวลา 3 ปี สำหรับการส่งเสริมธุรกิจขนาดใหญ่หรือการลงทุนในระดับภูมิภาคจะได้รับการส่งเสริมผ่านกฎหมายที่ออกโดยสภารัฐมนตรี ในส่วนของกฎหมายที่สำคัญที่เกี่ยวกับการลงทุนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ Tourism Encouragement Law no. 2634 ซึ่งกำหนดให้การลงทุนหรือการดำเนินการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งหมดจะต้องได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว นอกจากนี้ กฎหมาย Property Tax Law no. 1319 ยังกำหนดสิทธิประโยชน์ทางภาษีให้กับธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยกำหนดให้ยกเว้นภาษีเงินได้และภาษีนิติบุคคลในช่วงระยะเวลา 5 ปีแรกในการดำเนินธุรกิจ ในส่วนของธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออก (EXIM Bank) ได้ให้เงินกู้แก่บริษัทในธุรกิจการท่องเที่ยว เช่น ตัวแทนการท่องเที่ยว หรือสายการบินเอกชน รวมทั้งบริษัทอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวด้วย

การกำหนดมาตรการแรงจูงใจที่เกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวได้แบ่งออกเป็น 6 เขต โดยในเขตที่ 6 จะเป็นพื้นที่หรือเมืองที่กำลังพัฒนาจึงมีการกำหนดมาตรการแรงจูงใจที่ให้สิทธิประโยชน์สูงสุด ในขณะที่เขตที่ 1 จะครอบคลุมเมืองที่พัฒนาแล้วจึงกำหนดสิทธิประโยชน์ให้น้อยที่สุด การลงทุนในโรงแรมระดับ 3 ดาวขึ้นไปสามารถได้รับมาตรการจูงใจในระดับภูมิภาค ทั้งนี้มาตรการแรงจูงใจในการลงทุนมีหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การลดภาษี การยกเว้นหรือการลดหย่อนการหักสมทบค่าประกันต่างๆ โดยรัฐจะกำหนดอัตราสูงสุดที่นายจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบในแต่ละเขตและในแต่ละช่วงเวลา ทั้งนี้สำหรับการลงทุนที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นการลงทุนเชิงกลยุทธ์ จะกำหนดให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบที่อัตราร้อยละ 15 ในทุกๆ เขตทั่วประเทศ ทั้งนี้ บริษัทที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ในส่วนนี้จะต้องจดทะเบียนกับหน่วยงานประกันสังคมตามกฎหมาย Social Insurance and Universal Health Insurance Law no. 5510 รายละเอียดในตารางที่ 10.2

ตารางที่ 10.2: มาตรการแรงจูงใจของธุรกิจในการสนับสนุนเงินสมทบประกันแห่งชาติของนายจ้าง

ภูมิภาค/เขต	ระยะเวลาในการสนับสนุน		อัตราการสมทบสูงสุด	
	การลงทุนก่อน 31/12/2013	การลงทุนหลัง 1/1/2014	มาตรการจูงใจใน ระดับภูมิภาค	มาตรการจูงใจสำหรับ การลงทุนขนาดใหญ่
1	2 ปี	-	10%	3%
2	3 ปี	-	15%	5%
3	5 ปี	3 ปี	20%	8%
4	6 ปี	5 ปี	25%	10%
5	7 ปี	6 ปี	35%	11%
6	10 ปี	7 ปี	50%	15%

ที่มา: กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ประเทศตุรกี

มาตรการจูงใจการลดหย่อนภาษีสำหรับหมวดรายได้ที่กำหนด แต่หากเป็นรายได้ที่ได้จากการลงทุนในพื้นที่ 2-6 จะได้รับสิทธิประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีสำหรับช่วงเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นยังกำหนด investment contribution rate คือเงินลงทุนทั้งหมดหารด้วยรายได้ที่รัฐบาลจะต้องได้รับหากมีการเก็บภาษีนิติบุคคลหรือภาษีเงินได้ รายละเอียดในตารางที่ 10.3

ตารางที่ 10.3: สิทธิประโยชน์การลดภาษีของธุรกิจ

ภูมิภาค/เขต	Investment Contribution Rate		อัตราส่วนลดภาษีนิติบุคคล หรือภาษีเงินได้
	สำหรับผู้สมัครรับสิทธิ ประโยชน์ในภูมิภาค	การลงทุนขนาดใหญ่	
1	10%	20%	30%
2	15%	25%	40%
3	20%	30%	50%
4	25%	35%	60%
5	30%	40%	70%
6	35%	45%	90%

ที่มา: กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ประเทศตุรกี

ในแต่ละเขตยังมีการกำหนดมาตรการจูงใจที่แตกต่างกันโดยส่วนมากมาตรการจูงใจในแต่ละเขตเน้นส่งเสริมการขยายความครอบคลุมของอุตสาหกรรม สนับสนุนการลดต้นทุนแรงงาน และเพิ่มโอกาสในการหาเงินทุน อย่างไรก็ตามหากเป็นการลงทุนขนาดใหญ่มาตรการจูงใจจะแตกต่างออกไป ดังแสดงในตารางที่ 10.4

ตารางที่ 10.4: มาตรการสนับสนุนในแต่ละเขตการลงทุนของตุรกี

มาตรการ/พื้นที่	1	2	3	4	5	6
การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การลดใช้ภาษีศุลกากร	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การแบ่งพื้นที่ให้ลงทุน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
การสนับสนุนอัตราดอกเบี้ย	☒	☒	✓	✓	✓	✓
การสนับสนุนภาษีเงินได้และภาษีหัก ณ ที่จ่าย	☒	☒	☒	☒	☒	10 ปี
การสนับสนุนประกันสมทบของนายจ้าง	☒	☒	☒	☒	☒	10 ปี

ที่มา: กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว ประเทศตุรกี

กฎหมาย Tourism Incentive Law กำหนดมาตรการจูงใจหลายประเภท ได้แก่

- เงินกู้ด้านการท่องเที่ยว โดยธนาคารแห่งการท่องเที่ยว (Tourism Bank Inc. of the Republic of Turkey) สามารถให้เงินกู้ซึ่งมีแหล่งเงินจากต่างประเทศสำหรับการลงทุนด้านการท่องเที่ยว
- การจัดสรรที่ดินสาธารณะให้กับนักลงทุนเช่นระยะยาวสูงสุด 49 ปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเภทการลงทุน กำลังการผลิตและสถานที่
- การจ้างงานบุคคลต่างชาติและศิลปิน สถานประกอบการที่ได้รับประกาศนียบัตรหรือใบรับรองการท่องเที่ยวจะสามารถจ้างเจ้าหน้าที่ชาวต่างประเทศได้สูงสุดในสัดส่วนร้อยละ 10 ของจำนวนพนักงานทั้งหมด โดยต้องได้รับการอนุมัติจากกระทรวงแรงงานและประกันสังคม สัดส่วนนี้สามารถเพิ่มได้หากได้รับอนุมัติจากกระทรวงแรงงานและประกันสังคม ลูกจ้างชาวต่างประเทศจะสามารถเริ่มทำงานได้ไม่เกิน 3 เดือนก่อนที่จะมีการเปิดสถานประกอบการ
- การขอเครื่องมือสื่อสาร การสมัครและขอโทรศัพท์หรือเครื่องโทรสารสำหรับสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ได้ใบรับรองจะได้รับการจัดลำดับความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ
- อัตราค่าสาธารณูปโภค สถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับการรับรองจะได้รับสิทธิประโยชน์ในการจ่ายค่าสาธารณูปโภค น้ำ ไฟ และแก๊สในอัตราต่ำที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้
- กองทุนการพัฒนาการท่องเที่ยว จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนการลงทุนศูนย์การท่องเที่ยวในเขตวัฒนธรรมที่กำหนดให้มีการอนุรักษ์และอยู่ในภูมิภาคที่กำลังได้รับการพัฒนา โดยเงินกู้มีระยะเวลาการผ่อนชำระสูงสุดถึง 20 ปี โดยให้กู้สูงสุดร้อยละ 15 ของค่าใช้จ่ายในการลงทุนและค่าใช้จ่ายในการพัฒนาโอกาสทางการตลาดในต่างประเทศ นอกจากนี้การลงทุนเกี่ยวกับที่พักและสถานบันเทิง ร้านอาหาร ห้องประชุมและศูนย์แสดงสินค้า สนามกอล์ฟ สถานที่สำหรับเรือยอร์ช และสถานท่องเที่ยวสามารถได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่กำหนดในกฎหมาย the Encouragement of Tourism

สาขา Medical Tourism

ตุรกีได้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพที่ได้รับความนิยมอีกแห่งหนึ่งของโลก โดยการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพนั้นรวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อเข้ารับการตรวจรักษาหรือการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) น้ำพุร้อน (Thermal) สปาและศูนย์สุขภาพ (spa & wellness tourism) และการท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้พิการ จากข้อมูลของสถาบันทางสถิติของตุรกีในปี พ.ศ. 2556 มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาตุรกีทั้งสิ้น 39,266,266 คน ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ด้านสุขภาพจำนวน 267,461 คน โดยตั้งแต่ พ.ศ. 2550 กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว (Ministry of Culture and Tourism) ได้เน้นการดำเนินนโยบายส่งเสริมธุรกิจสปา Thermal waters และศูนย์สุขภาพ ตุรกีมีสปาเกือบ 300 กว่าแห่ง และโรงแรมเกือบ 400 แห่งที่ให้บริการด้านสปาและศูนย์สุขภาพ ตุรกีมีแหล่งน้ำพุร้อนกว่า 1,300 แห่ง รัฐบาลตุรกีได้เตรียมให้เงินทุนในการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันและแหล่งท่องเที่ยวใหม่

กระทรวงสาธารณสุขคาดการณ์ว่าการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพจะขยายตัวเป็น 7,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2558 และ 20,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. 2566 ทั้งนี้เป้าหมายดังกล่าวจะต้องอาศัยการลงทุนทั้งจากการลงทุนในประเทศและการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งตุรกีมีการปรับปรุงกฎระเบียบเกี่ยวกับการขยายการถือครองสินทรัพย์ของชาวต่างประเทศในตุรกี สำหรับธุรกิจที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เปิดให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเข้าไปลงทุนได้ เช่น ตัวแทนการท่องเที่ยว (Travel Agent) ผู้ดำเนินการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Tour Operator) ธุรกิจโรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายปลีก แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น

รัฐบาลตุรกีได้เห็นถึงศักยภาพในสาขาการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและได้มีการดำเนินนโยบายในการส่งเสริมการเข้ามาตั้งสาขาของบริษัทต่างประเทศ โดยให้การสนับสนุนในส่วนของการเช่าสถานที่ในการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เกี่ยวกับการแพทย์ บริษัทที่ดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพนี้อาจเป็นในลักษณะการร่วมทุนจากต่างประเทศในการเปิดสาขา ซึ่งในมาตรการนี้จะให้การสนับสนุนเป็นระยะเวลา 4 ปี นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายของบริษัทที่เกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพจะได้รับการสนับสนุนไม่เกินร้อยละ 60 โดยมีข้อจำกัดไม่เกิน 200,000 เหรียญสหรัฐ ในขณะที่ค่าใช้จ่ายของบริษัทร่วมทุนอาจได้รับการสนับสนุนร้อยละ 70 และต้องไม่เกิน 300,000 เหรียญสหรัฐ

รัฐบาลตุรกีได้กำหนดมาตรการจูงใจเป็นพิเศษสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ ได้แก่

- มาตรการสนับสนุนการเข้าสู่ตลาด ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเตรียมเอกสารหรือรายงานสำหรับขอกฎหมายระหว่างประเทศหรือเอกสารที่เกี่ยวกับการลงทุนในสถานประกอบการด้านสุขภาพ บริษัทการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับสุขภาพ หรือการร่วมทุนจะได้รับการชดเชยร้อยละ 60 โดยกำหนดเพดานไม่เกิน 100,000 เหรียญสหรัฐ นอกจากนี้ ผู้ป่วยที่เป็นผู้ที่ถิ่นพำนักในประเทศที่กำหนดโดยกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวจะได้รับการชดเชยค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพร้อยละ 20 และค่าเดินทางโดยสารเครื่องบินร้อยละ 50 โดยได้กำหนดเพดานราคาที่จะคุ้มครองไว้ที่ 1,000 เหรียญสหรัฐ ต่อราย

- มาตรการสนับสนุนการส่งเสริมในต่างประเทศ ส่งเสริมการไปออกงานหรือแสดงสินค้าในต่างประเทศ ไม่ว่าจะในรูปแบบผู้ให้เงินสนับสนุน หรือจะเป็นการโฆษณาสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ จะได้รับการเงินสนับสนุนร้อยละ 50 สำหรับบริษัทที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและสถานประกอบการ

ด้านสุขภาพโดยกำหนดเพดานไม่เกิน 300,000 เหรียญสหรัฐฯ และร้อยละ 70 สำหรับกิจการการร่วมทุน โดยกำหนดเพดานไม่เกิน 500,000 เหรียญสหรัฐฯ

- มาตรการช่วยเหลือการจ้างที่ปรึกษา กระทรวงฯ จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายร้อยละ 50 สำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจ้างที่ปรึกษาที่ดำเนินการโดยบริษัท

- มาตรการส่งเสริมการตั้งสาขาของหน่วยงานในต่างประเทศ ค่าเช่าที่สำหรับสถานประกอบการด้านสุขภาพ บริษัทที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ หรือเป็นการร่วมทุนกับสาขาในต่างประเทศ จะได้รับครอบคลุมเป็นระยะเวลา 4 ปี ทั้งนี้ สถานประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ และบริษัทต่างประเทศจะได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 60 โดยมีเพดานสูงสุด 200,000 เหรียญสหรัฐฯ ในขณะที่บริษัทร่วมทุนจะได้รับการคุ้มครองประมาณร้อยละ 70 โดยมีเพดานสูงสุด 300,000 เหรียญสหรัฐฯ

สาขาขนส่ง

หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการดำเนินการในสาขาบริการนี้ ได้แก่ กระทรวงการคมนาคม การขนส่งทางทะเล และการสื่อสาร (Ministry of Transport, Maritime and Communications) โดยดำเนินการในส่วนของการสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านการคมนาคมและเป็นผู้ควบคุมกฎระเบียบในทุกๆ ด้านของการขนส่งรวมทั้งภาคการสื่อสารด้วย ภายใต้แผนพัฒนาฉบับที่ 9 พ.ศ. 2550-2556 ตุรกีมีเป้าหมายในการสร้างภาคการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม และเพิ่มความปลอดภัยในการเดินทางในทุกๆ รูปแบบของการคมนาคม

การขนส่งทางทะเล (Maritime transport)

การขนส่งทางทะเลเป็นรูปแบบการขนส่งที่มีความสำคัญที่สุดของตุรกี เนื่องจากตุรกีล้อมด้วยทะเลใน 3 ด้านและศูนย์อุตสาหกรรมที่สำคัญทั้ง 4 แห่งล้วนตั้งอยู่ใกล้กับทะเลทั้งสิ้น (Istanbul-Izmit Izmir Bursa และ Adana) การค้าระหว่างประเทศของตุรกีจึงดำเนินการผ่านการขนส่งทางทะเลเป็นส่วนมาก โดยมีกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ Cabotage Law No. 815 Ports Law No. 618 รวมทั้ง International Convention on Standards of Training Certification and Watchkeeping for Seafarers of 1978

ในส่วนของระบบการจดทะเบียนเรือในประเทศตุรกีมี 2 ระบบ ได้แก่ (1) ระบบการขึ้นทะเบียนของตุรกี (The Turkish National Ship Registry) และ (2) ระบบการขึ้นทะเบียนระหว่างประเทศ (The Turkish International Ship Registry) ซึ่งโดยมากจะเป็นการขึ้นทะเบียนในระบบการขึ้นทะเบียนระหว่างประเทศ ซึ่งมีการเริ่มระบบดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยเรือขนส่งและเรือยอร์ชที่มีเจ้าของเป็นชาวต่างประเทศที่มีถิ่นพำนักอาศัยอยู่ในประเทศตุรกีและบริษัทที่มีชาวต่างประเทศเป็นเจ้าของซึ่งเป็นไปตามกฎหมายที่ตุรกีกำหนด การจดทะเบียนในระบบระหว่างประเทศมีการกำหนดแรงจูงใจทางด้านภาษี ในกรณีที่เรือลำใดใช้ธงชาติของตุรกีจะได้รับผลประโยชน์สามารถดำเนินการค้าชายฝั่งได้ในน่านน้ำของตุรกี และให้ความได้เปรียบด้านราคาร้อยละ 10 ในการประมูลการขนส่งสินค้าโดยรัฐหรือการขนส่งวัตถุดิบที่สำคัญ ในขณะที่ระบบการขึ้นทะเบียนของตุรกีจะกำหนดไว้ให้สำหรับเรือที่มีชาวตุรกีเป็นเจ้าของหรือที่มีบริษัทที่มีชาวตุรกีเป็นเจ้าของตั้งแต่ร้อยละ 51 ขึ้นไป ทั้งนี้ เรือที่จะขึ้นทะเบียนในระบบของตุรกีจะต้องมีผู้บังคับการเรือ และต้นเรือเป็นชาวตุรกีด้วย อย่างไรก็ตามสามารถมีเจ้าหน้าที่ที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการขนส่งทางทะเลระหว่างประเทศเป็นชาวต่างประเทศได้ไม่เกินร้อยละ 40 ทั้งนี้ การค้าระหว่างประเทศโดยการขนส่งทางทะเลดำเนินการโดยเรือเดินสมุทรที่ขึ้นทะเบียนกับประเทศอื่นๆ ในโลกคิดเป็นร้อยละ 80

สำหรับหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลในการบริหารจัดการท่าเรือสาธารณะจำนวน 13 แห่ง ได้แก่ General Directorate of the Turkish Maritime Organization ซึ่งได้มีการแปรรูปไปแล้ว นอกจากนี้ตุรกีได้มีการตกลงให้สัมปทานระยะเวลา 36 ปีสำหรับการบริหารจัดการท่าเรือ 3 แห่งที่สำคัญ ได้แก่ Mersin ในปี พ.ศ. 2550 Samsun และ Bandirma ในปี พ.ศ. 2553 โดยท่าเรือทั้งสามนี้ก่อนที่จะมีการให้สัมปทานอยู่ในความรับผิดชอบของ the Turkish State Railways (TCDD) สำหรับท่าเรืออื่นๆ เช่น Derince Iskenderun Galataport และ Izmir อยู่ในกระบวนการให้เอกชนเข้ามาบริหารจัดการเช่นกัน นอกจากนี้ยังได้มีการสร้างท่าเรือแห่งใหม่เพิ่มเติม ได้แก่ Candarli

การขนส่งทางบก

หน่วยงานที่เป็นผู้ควบคุมดูแลการขนส่งทางบกของตุรกี ได้แก่ กระทรวงการคมนาคม การขนส่งทางทะเล และการสื่อสาร (The Ministry of Transport, maritime and Communications) ซึ่งรวมถึงการควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย และการกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินการขนส่งสินค้า ตัวแทนหรือผู้ประกอบการขนส่ง และการให้บริการโกดังเก็บสินค้า นอกจากนี้ยังมีการกำหนดคุณสมบัติ สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ทำงานในภาคนี้ด้วย การให้บริการขนส่งทางบกที่ดำเนินการโดยบริษัทเอกชนจะต้องได้รับใบอนุญาตในการดำเนินการจากกระทรวงฯ การขนส่งทางบกข้ามพรมแดนทั้งในส่วนของผู้โดยสารหรือสินค้าจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงทั้งในระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีหรือจะต้องได้รับใบอนุญาตจากสภารัฐมนตรี กล่าวคือยานพาหนะที่จดทะเบียนในต่างประเทศจะไม่สามารถขนส่งสินค้าหรือผู้โดยสารระหว่าง 2 จุดใดๆ ในตุรกี

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการก่อสร้าง การบำรุงรักษา และการดำเนินการเกี่ยวกับถนน ได้แก่ The General Directorate of Highways ซึ่งดูแลรับผิดชอบโครงข่ายของถนน motorways 2,236 กิโลเมตร ถนนรัฐ (State Roads) 31,383 กิโลเมตร และถนนระดับจังหวัดหรือเขต (Provincial Road) 31,459 กิโลเมตร และดูแลและควบคุมการเก็บเงินค่าธรรมเนียมในการใช้ถนนหรือสะพาน ระบบการขนส่งทางบกมีความสำคัญต่อการขนส่งภายในประเทศโดยคิดเป็นร้อยละ 90 ของการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าภายในประเทศ

ในการพัฒนา ปรับปรุงหรือสร้างถนน สะพานและอุโมงค์ สถานประกอบการภาคเอกชนสามารถเข้ามาประมูลในโครงการต่างๆ ที่รัฐบาลตุรกีกำหนดให้มีขึ้น โดยอยู่บนพื้นฐานการสร้าง บริหาร และถ่ายโอน (Build-Operate-Transfer: BOT) ซึ่งการดำเนินการในลักษณะดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแหล่งเงินทุนให้กับโครงการต่างๆ ของตุรกีผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (Private-Public Partnerships)

การขนส่งทางรถไฟ

การรถไฟแห่งตุรกี (The Turkish Railways: TCDD) เป็นผู้ผูกขาดในการให้บริการขนส่งผู้โดยสารและการขนส่งสินค้า โดยการรถไฟแห่งตุรกีเป็นเจ้าของระบบรางรถไฟทั้งหมดรวมทั้งเป็นผู้ดำเนินการให้บริการด้วย อย่างไรก็ตามการดำเนินการของการรถไฟประสบปัญหาขาดทุนทำให้มีการปรับโครงสร้างองค์กรในช่วงที่ผ่านมา และแผนพัฒนาเศรษฐกิจของตุรกีฉบับที่ 9 พ.ศ. 2550-2556 ได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการรถไฟ และท่าเรือหลายแห่งที่อยู่ภายใต้การดูแลของ TCDD ได้มีการให้สัมปทานในการให้ภาคเอกชนเข้ามาบริหารจัดการแทน

ระบบการรถไฟแห่งตุรกีมีรางรถไฟทั้งสิ้น 11,940 กิโลเมตร และในระยะที่ผ่านมาได้มีการลงทุนขนาดใหญ่ในการสร้างรถไฟความเร็วสูงระหว่างเมืองสำคัญ สายรถไฟความเร็วสูงที่ได้มีการเปิดให้บริการแล้ว ได้แก่ สายระหว่าง Ankara กับ Eskisehir และ Konya ระบบการรถไฟของตุรกีมีการเชื่อมกับโครงข่ายรถไฟของประเทศเพื่อนบ้านผ่านจุดข้ามพรมแดนทั้งหมด 7 จุด และการดำเนินโครงการ Marmaray ซึ่งดำเนินการสร้างระบบการขนส่งผู้โดยสารทางรถไฟความยาว 76 กิโลเมตร และการสร้างอุโมงค์รถไฟใต้ทะเลข้าม Bosphorus ส่งผลให้ตุรกีสามารถเชื่อมโยงกับระบบของสหภาพยุโรป ตุรกีจึงมีศักยภาพในการเป็นจุดศูนย์กลางการขนส่งสินค้าทางรถไฟระหว่างยุโรป เอเชียกลาง และตะวันออกกลาง

การขนส่งทางอากาศ

สายการบินแห่งชาติตุรกี ได้แก่ Turkish Airlines ที่มีรัฐเป็นผู้ถือหุ้นร้อยละ 49 เป็นผู้นำในภาคการบริการการขนส่งทางอากาศ สายการบินของเอกชนเริ่มได้รับอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2526 ในปัจจุบันหากไม่นับรวมสายการบินแห่งชาติของตุรกี ตุรกีมีสายการบินจำนวน 19 สายการบิน ในจำนวนนี้มี 4 สายการบินที่มีการบริหารงานด้วยจำนวนเครื่องบินตั้งแต่ 20 ลำขึ้นไป ได้แก่ Onur Air Pegasus Airline SunExpress และ AnadoluJet

ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตุรกีมีสนามบินจำนวน 67 แห่ง โดยมีสนามบินของพลเรือนทั้งสิ้น 47 แห่ง และในจำนวนนี้มี 35 แห่งที่เปิดให้สำหรับสายการบินระหว่างประเทศ โดยมีหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบ ได้แก่ The General Directorate of State Airports Authority (DHMI) ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ การดำเนินการในสนามบิน อย่างไรก็ตามในระยะหลังได้มีการให้สัมปทานภาคเอกชนในการเข้ามาบริหารจัดการในส่วนของอาคารโดยสารในสนามบินที่มีผู้มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก เช่น Istanbul Ataturk Airport Antalya Esenboga (Ankara) Izmir Adnan Menderes และ Dalaman

การใช้เส้นทางการบินนั้นควบคุมดูแลโดย The Turkish Civil Aviation Authority ซึ่งดำเนินการตาม The Turkish Aeronautical Information Publication และการจัดสรรพื้นที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ DHMI ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2553 สายการบินที่มีเส้นทางการบินไปยังตุรกีจะได้รับอนุญาตบนพื้นฐานของประโยชน์ต่างตอบแทนภายใต้กรอบการทำงานของข้อตกลงทวิภาคีเกี่ยวกับการบิน บริการเครื่องบินส่วนตัวได้รับอนุญาตบนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนภายใต้กฎของ the European Civil Aviation Commission

10.3 ประเด็นอื่นๆ

10.3.1 การจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ

กฎหมายสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐ ได้แก่ the Public Procurement Law (PPL) No. 4734 พ.ศ. 2545 และ the Public Procurement Contracts Law No. 4735 พ.ศ. 2545 ซึ่งเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2546² ต่อมา The Law Amending the Public Procurement Law and The Law on Public Procurement Contracts Law No. 5812 พ.ศ. 2551 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย 2 ฉบับดังกล่าวเพื่อให้มีความสอดคล้องกับกฎและระเบียบของสหภาพยุโรป เช่น การประกาศล่วงหน้า การเผยแพร่กรอบการดำเนินงานหรือข้อตกลงให้ทุกฝ่ายสามารถเข้าไปตรวจสอบได้ การกำหนดให้มีช่วงว่างหลังการตัดสินใจและการตกลงจัดทำสัญญา ข้อกำหนดในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ (e-procurement) เช่น กระบวนการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ การกำหนดระยะเวลาที่สั้นลงสำหรับการประกาศเผยแพร่ทางอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การเผยแพร่และเข้าถึงเอกสารที่ใช้สำหรับการยื่นเสนอราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการสร้าง Electronic Public Procurement Platform (EPPP)

กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐประกอบด้วย (1) การประกวดราคาแบบเปิด (Open tenders) ผู้เข้าประกวดราคาทุกรายสามารถเข้าร่วมการประกวดราคาประเภทนี้ได้ โดยจะต้องมีการประกาศการประกวดราคาไม่น้อยกว่า 40 วันก่อนการเริ่มกระบวนการประกวดราคา (2) การประกวดราคาแบบจำกัด (Restricted tenders) ซึ่งจะเชิญผู้ประกวดราคาจากผู้เข้าร่วมภายหลังจากที่มีกระบวนการเปิดให้เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้นซึ่งจะทำการประกาศไม่น้อยกว่า 14 วันก่อนวันสิ้นสุดการตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้น และส่งจดหมายเชิญในการเข้าร่วมประกวดราคา และ (3) การประกวดราคาแบบต่อรองเจรจา (negotiated tenders) ดำเนินการเป็น 2 ระยะกล่าวคือ ระยะแรกเป็นการจัดทำข้อเสนอซึ่งครอบคลุมในส่วนของรายละเอียดทางเทคนิคและวิธีการในการดำเนินการให้เป็นไปตามสัญญา ระยะถัดไปเป็นการนำเสนอข้อเสนอขั้นสุดท้ายซึ่งรวมถึงราคา โดยการประกวดราคาแบบที่สามนี้จะนำมาใช้ได้กรณีที่ดำเนินการประกวดราคาในแบบอื่นแล้วแต่ไม่ประสบความสำเร็จหรือไม่มีความสนใจเข้าเสนอราคา การจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีตกลงราคาอาจดำเนินการได้เป็นกรณีพิเศษเท่านั้น เช่น ในกรณีที่มีผู้ผลิตสินค้าดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียว หรือเมื่อการจัดซื้อจัดจ้างมีมูลค่าไม่เกิน 38,144 ล้านบาท สำหรับการทำสัญญาในหน่วยงานที่อยู่ในเขตเทศบาลเมือง หรือ 12,709 ล้านบาท สำหรับการทำสัญญาของหน่วยงานอื่นๆ โดยในกรณีการจัดซื้อจัดจ้างโดยตรงนี้ไม่จำเป็นต้องมีการเผยแพร่ประกาศในการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าว

² นอกจากนี้ ยังมีกฎและระเบียบที่กำหนดรายละเอียดเพิ่มเติมได้แก่ (1) Regulation on Implementation of Service Procurements (2) Regulation on Implementation of Goods Procurements (3) Regulation on Implementation of Works Procurement (4) Regulation on Implementation of Consultancy Services Procurement (5) Regulation on Implementation of Electronic Procurement (6) the Regulation on Administrative Applications against Procurements.

ในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐนั้น หน่วยงานภาครัฐจะต้องแจ้งผลการประเมินของการประมูลให้ผู้ที่ยื่นประกวดราคาทราบด้วย ในกรณีที่ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกไม่ดำเนินการทำสัญญา ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกไว้ในลำดับที่สองจะได้รับข้อเสนอในการทำสัญญาเป็นลำดับถัดไป กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐกำหนดหลักการและกระบวนการสำหรับการดำเนินการตามสัญญาเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนด ซึ่งรวมถึงข้อกำหนดต่างๆ ต่อผู้ทำสัญญา ข้อจำกัดและการต่อสัญญารวมถึงข้อกำหนดในการยกเลิกด้วย

ตามกฎหมายจัดซื้อจัดจ้างโดยรัฐในมาตรา 53 ได้กำหนดให้มีหน่วยงานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (the Public Procurement Authority: PPA) ขึ้นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการนำกฎหมายไปบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้มีการนำกฎหมายไปใช้อย่างเหมาะสมในระหว่างกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง หน่วยงานนี้มีความเป็นอิสระทั้งในการดำเนินการและทางการเงินแต่ยังมีความเชื่อมโยงกับกระทรวงการคลัง โดยหน่วยงานดังกล่าวประกอบด้วยประธาน คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (the Public Procurement Board: PPB) และหน่วยบริการ ในส่วนของคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีหน้าที่ในการตรวจสอบข้อร้องเรียน และดำเนินการในกระบวนการที่เกี่ยวข้อง เช่น การกำหนดมาตรการเยียวยา การยกเลิกผลการตัดสินในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือการยกเลิกกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้ กรรมการจะได้รับแต่งตั้งจากสภารัฐมนตรีและสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียวซึ่งมีระยะเวลา 5 ปี

กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐครอบคลุมหน่วยงานเกือบทุกประเภทของรัฐที่อยู่ภายใต้กฎหมายภาครัฐ หรืออยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ หรือใช้เงินทุนของภาครัฐ ทั้งนี้ กฎหมายยังครอบคลุมถึงการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการที่ปรึกษาหรือให้คำปรึกษาด้วย สำหรับสินค้าและบริการที่ไม่ครอบคลุมตามกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ได้แก่ การให้บริการโทรคมนาคม การขนส่ง ภาคพลังงาน และภาคธุรกิจย่อยที่เกี่ยวกับน้ำ การจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ ความมั่นคงและตามความต้องการของหน่วยสืบราชการลับ การจัดซื้อจัดจ้างที่มีแหล่งเงินในการดำเนินโครงการจากต่างประเทศซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามข้อตกลงระหว่างประเทศ การซื้อสินค้าและบริการสำหรับโครงการวิจัยและพัฒนา การจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมและปศุสัตว์ และการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศ เช่น สถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุล สำหรับการจัดซื้อจัดจ้างที่เกี่ยวข้องกับธนาคารของรัฐจะอยู่ภายใต้กฎหมายฉบับอื่น ได้แก่ the Banking Act No. 4603 ยกเว้นการก่อสร้างจะยังอยู่ภายใต้กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

กฎหมายจะกำหนดเกณฑ์มูลค่าเริ่มต้นและมูลค่าที่เป็นเพดานสูงสุดและจะมีการปรับปรุงเป็นประจำทุกปีตามดัชนีราคาขายส่ง โดยจะมีการประกาศอัตราใหม่ในทุกวันที่ 1 กุมภาพันธ์ในทุกๆ ปี สำหรับปี พ.ศ. 2554 เกณฑ์มูลค่าการจัดซื้อจัดจ้างที่นักลงทุนต่างชาติจะสามารถเข้าร่วมประกวดราคาได้ คือมีมูลค่าตั้งแต่ 699,270 ลีราตุรกี สำหรับสินค้าและบริการของหน่วยงานที่ดำเนินการภายใต้งบประมาณทั่วไป และ 1,165,451 ลีราตุรกี สำหรับหน่วยงานประเภทอื่นที่ไม่ได้ดำเนินการภายใต้งบประมาณทั่วไปแต่ยังอยู่ภายใต้ความครอบคลุมของกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และ 25,640,210 ลีราตุรกี สำหรับการก่อสร้างสำหรับหน่วยงานที่อยู่ภายใต้กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ในกรณีฉุกเฉินเกณฑ์อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ หากได้รับอนุมัติจากสภารัฐมนตรี

ตามกฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมาตรา 63 ผู้ประกวดราคาในประเทศอาจได้เปรียบทางด้านราคาในอัตราร้อยละ 15 ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์นี้ไม่สามารถใช้ได้กับบริษัทร่วมทุนระหว่างชาวตุรกีกับชาวต่างชาติ แต่หากเป็นบริษัทที่มีชาวต่างชาติเป็นเจ้าของซึ่งจัดตั้งขึ้นภายใต้กฎหมายตุรกีก็จะได้รับการพิจารณาเป็นเสมือนผู้ประกวดราคาในประเทศ ผู้เข้าร่วมประกวดราคาหากต้องการได้รับสิทธิประโยชน์ทางด้านราคาจะต้องแสดงใบรับรองแหล่งกำเนิดบริษัทที่ออกให้โดยสภาหอการค้าในแต่ละพื้นที่ที่ผลิตสินค้า โดยผู้ประกวดราคาจะต้องยื่นเอกสารต่อสภาหอการค้า เช่น ใบรับรองการขึ้นทะเบียนทางอุตสาหกรรมจากกระทรวงวิทยาศาสตร์ อุตสาหกรรม และเทคโนโลยี (Ministry of Science Industry and Technology) หรือใบรับรองการขึ้นทะเบียนอาหารจากกระทรวงอาหาร การเกษตร และปศุสัตว์ (Ministry of Food Agriculture and Livestock)

10.3.2 นโยบายการแข่งขัน

กฎหมายที่สำคัญในด้านนี้ ได้แก่ the Law on the Protection of Competition No. 4054 ซึ่งประกาศใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2537 โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุดใน พ.ศ. 2551 โดยกฎหมาย The Amending Law No. 5728 เป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการแข่งขันทั้งในตลาดสินค้าและบริการ สำหรับหน่วยงานที่มีหน้าที่ในเรื่องการแข่งขันประกอบด้วยคณะกรรมการด้านการแข่งขันซึ่งมีกรรมการจำนวน 7 คน โดยคณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบในการนำกฎหมายมาบังคับใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2540 นอกจากนี้ คณะกรรมการและหน่วยงานยังมีหน้าที่หลักในการจัดทำกฎหมายรองในเรื่องการแข่งขัน

กฎหมายด้านการแข่งขันของตุรกีเน้นหลักการที่สำคัญทั้งสิ้น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ข้อตกลงที่ต่อต้านการแข่งขัน การร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันตัดสินใจ (2) การใช้ความได้เปรียบจากการเป็นผู้นำทางการตลาด (3) การควบรวมกิจการที่บิดเบือนโครงสร้างทางการแข่งขันของตลาด ข้อตกลงใดๆ ก็ตามที่ส่งผลให้เกิดการบิดเบือน สร้างข้อจำกัด หรือเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการแข่งขันเป็นสิ่งที่ไม่พึงกระทำ ยกเว้นในกรณีที่คณะกรรมการด้านการแข่งขันได้อนุญาตเป็นกรณีพิเศษ การกระทำใดๆ ก็ตามที่ส่งผลต่อตลาดภายในประเทศของตุรกีจะถือว่าอยู่ภายใต้กฎหมายด้านการแข่งขันนี้ทั้งสิ้น รวมทั้งข้อตกลงที่มีการตกลงกันภายนอกประเทศ แต่มีผลต่อตลาดในประเทศ การควบรวมกิจการในทุกภาคส่วนล้วนอยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายนี้และต้องอยู่ภายใต้ความควบคุมดูแลของคณะกรรมการด้านการแข่งขันทั้งหมด ยกเว้นการควบรวมกิจการในภาคการธนาคารบางประเภทที่จะไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับของกฎหมายนี้ เช่น ในกรณีที่ธนาคารนั้นมีสินทรัพย์น้อยกว่าร้อยละ 20

นอกจากนี้ คณะกรรมการด้านการแข่งขันยังมีหน้าที่ในการให้ข้อคิดเห็นต่อการร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องรวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วย ตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. 2542 หน่วยงานด้านการแข่งขันนี้ได้ลงนามในบันทึกข้อสนธิสัญญากับหน่วยงานด้านการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในการร่วมมือกันดำเนินงานระหว่างสองหน่วยงาน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีการแข่งขันที่มากขึ้น โดยได้มีความพยายามทำข้อตกลงกับภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งหน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจด้วย

10.3.3 ททรัพย์สินทางปัญญา

ประเทศตุรกีมีกฎหมายหลักที่วางกรอบการดำเนินการในการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาในหลากหลายด้าน ได้แก่ กฎหมายที่ปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาในงานศิลปะ ภาพยนตร์ เครื่องหมายทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การออกแบบทางอุตสาหกรรม การคุ้มครองสิทธิบัตร การปกป้องผู้เพาะพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์ แบบวงจรรวม และการออกใบอนุญาตสำหรับผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเวชภัณฑ์ เป็นต้น³ ทั้งนี้กฎหมายที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาของตุรกีได้รับการตรวจสอบโดยองค์การการค้าโลก (TRIP Council) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 และตุรกีได้ร่วมลงนามในข้อตกลงและสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับด้านทรัพย์สินทางปัญญาต่างๆ ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาและการมีกฎหมายในด้านนี้เป็นอีกหนึ่งเงื่อนไขหนึ่งในการเจรจาเข้าสู่การเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป

ตารางที่ 10.5: การเข้าเป็นสมาชิกในข้อตกลงระหว่างประเทศ การประชุม หรือสนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา

ข้อตกลงระหว่างประเทศ การประชุมหรือสนธิสัญญา	วันที่เข้าเป็นสมาชิก
Paris Convention on the Protection of Industrial Property พ.ศ. 2426	10 ตุลาคม พ.ศ. 2468
Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic Works พ.ศ. 2429	1 มกราคม พ.ศ. 2495
Convention establishing WIPO พ.ศ. 2510	12 พฤษภาคม พ.ศ.2519
Rome Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations พ.ศ. 2504	8 เมษายน พ.ศ. 2547
Nice Agreement concerning the International Classification of Goods and Services for the purpose of Registration of Marks พ.ศ. 2518	1 มกราคม พ.ศ. 2549
Patent Co-operation Treaty พ.ศ. 2513	1 มกราคม พ.ศ. 2549
Vienna Agreement Establishing an International Classification of Goods and Services for the purpose of Registration of Marks พ.ศ. 2516	1 มกราคม พ.ศ. 2549
Strasbourg Agreement Concerning the International Patent Classification พ.ศ. 2514	1 ตุลาคม พ.ศ. 2549
Budapest Treaty on the International Recognition of the Deposit of Micro-Organisms for the Purpose of Patent Procedure พ.ศ. 2520	30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551
Protocol relating to Madrid Agreement พ.ศ. 2549	1 มกราคม พ.ศ. 2542
Locarno Agreement Establishing an International Classification for Industrial Designs พ.ศ. 2511	30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

³ the Law on Intellectual and Artistic Works No. 5846, the Law on Evaluation, Classification and Support of Films No. 5224, the Trade Mark Protection Decree No. 556, the Geographical Indications Decree No. 555, the Industrial Design Decree No. 554, the Patent Rights Protection Decree No. 551, the Law on the Protection of Plant Breeder's Rights for New Plant Varieties No. 5042, the Seed Law No. 5553, the Law on the Protection of Integrated Circuit Topographies No. 5147, the Amending Law of Patent, Design, Geographical Indications and Trade Mark Decree No. 4128, the Law Amending the Decree-Laws on the Protection of Patent, Industrial Designs, Geographical Indications and Trade Mark No. 5194, the Law for the Establishment and Functions of the Turkish Patent Institute Law No. 5000, the Turkish Criminal Code (Articles 334/1 and 336/1), the new Commercial Code (Articles 55.1 (b-3) and (d), and 56), the Human Medicinal Product Licensing Regulation (Article 28)

ข้อตกลงระหว่างประเทศ การประชุมหรือสนธิสัญญา	วันที่เข้าเป็นสมาชิก
Patent Law Treaty	2 มิถุนายน พ.ศ. 2543
European Patent Convention พ.ศ. 2516	2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543
Hague Agreement (International Deposit of Industrial Designs)	1 มกราคม พ.ศ. 2548
Trademark Law Treaty	1 มกราคม พ.ศ. 2548
Singapore Treaty on the Law of Trademarks	28 มีนาคม พ.ศ. 2549
WIPO Copyright Treaty	28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551
WIPO Performances and Phonogram Treaty	28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ที่มา: World Trade Organization

Directorate General ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวมีหน้าที่ความรับผิดชอบหลักที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาด้านลิขสิทธิ์และภาพยนตร์รวมถึงสิทธิอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สำหรับสถาบันสิทธิบัตรแห่งตุรกีดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ การออกแบบแบบวงจรรวม ในส่วนของกระทรวงอาหาร เกษตรและปศุสัตว์ ดูแลรับผิดชอบในสิทธิการเพาะพันธุ์พืช และ Directorate General ศิลปกรรมภายใต้กระทรวงพาณิชย์และศิลปกรรม ดูแลรับผิดชอบมาตรการพรมแดน นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายก่อนการดำเนินการกระบวนการทางศาล สำหรับหน่วยงานที่เป็นส่วนที่ทำหน้าที่ดูแลการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ สถาบันยุติธรรม ตำรวจหน่วยทรัพย์สินทางปัญญา และคณะกรรมการต่อต้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา

ใน พ.ศ. 2551 ได้มีการจัดตั้ง the Intellectual and Industrial Property Coordination Board ซึ่งประชุมปีละ 2 ครั้งเพื่อพัฒนายุทธศาสตร์สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา และพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนระดับสูงจากกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอาหาร เกษตรและปศุสัตว์ กระทรวงพาณิชย์และศิลปกรรม และกระทรวงเศรษฐกิจ กระทรวงการพัฒนา และผู้อำนวยการใหญ่ด้านลิขสิทธิ์และภาพยนตร์ ประธานของสถาบันสิทธิบัตรแห่งชาติของตุรกี และเลขาธิการของสหภาพยุโรป (the European Union Secretariat General)

ในด้านการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา ตุรกีมีศาลพิเศษที่ทำหน้าที่พิจารณาเฉพาะด้านทรัพย์สินทางปัญญาทั้งสิ้น 22 แห่ง โดยแบ่งเป็นศาลแพ่ง 11 แห่ง ศาลอาญา 11 แห่ง นอกจากนี้ ศาลทั่วไปในเมืองที่ไม่มีศาลเฉพาะด้านก็สามารถพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาได้เช่นกัน นอกจากนี้ได้มีการจัดตั้งระบบข้อมูลอัตโนมัติเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ได้ ได้แก่ ระบบการออกใบรับรองต่างๆ ระบบรับรองผู้ผลิต และการขึ้นทะเบียนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการสร้างเครือข่ายและกำหนดให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้จากเขตภูมิภาคต่างๆ รวมถึงตำรวจแห่งชาติเพื่อให้กระบวนการตรวจสอบในระดับภูมิภาคมีความรวดเร็วมากขึ้น และได้มีการตกลงความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว โดยคาดว่าจะการร่วมมือดังกล่าวจะส่งผลให้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาจะสามารถดำเนินการได้รวดเร็วมากขึ้น

10.3.4 พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

การค้าทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วหลังจากบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ระบบความปลอดภัยของบัตรเครดิต 3-D Secure ซึ่งช่วยเพิ่มความปลอดภัยอีกหนึ่งขั้นในการใช้บัตรเครดิตหรือบัตรเดบิตในการซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ต โดยกฎหมายกำหนดในเรื่องนี้ คือ The Regulation on Bank Cards and Credit Cards นอกจากนี้ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค Law on the Protection of the Consumer No. 4077 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2546 โดยกำหนดเกี่ยวกับการทำสัญญาระยะไกล (Distance Contracts) เป็นครั้งแรก และต่อมากระทรวงพาณิชย์ได้ออกกฎหมาย Regulation on Distance Contracts บังคับใช้เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2554 ซึ่งได้กำหนดเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับการให้ข้อมูลของผู้ขายทางไกลเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค และสิทธิในการยกเลิกของผู้บริโภค กฎหมายฉบับล่าสุด ได้แก่ Law on the Protection of Consumer No. 6502 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้กำหนดคำนิยามของ Distance Contracts ให้มีความครอบคลุมมากขึ้น และเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกฎหมายของสหภาพยุโรป (EU Directive)

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศตุรกีมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องและเปิดกว้างสำหรับการลงทุนโดยนักลงทุนต่างชาติ ทำให้นักลงทุนต่างชาติสนใจเข้ามาลงทุนในตุรกีทั้งในลักษณะของการเข้าซื้อกิจการ หรือการเข้ามาถือหุ้นของบริษัทตุรกีที่ให้บริการในด้านนี้ เช่น (1) Abraaj Group ซึ่งเป็นบริษัทที่มีฐานอยู่ในสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาซื้อหุ้นคิดเป็นร้อยละ 25 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท Hepsiburada ซึ่งเป็นบริษัทตุรกีที่ใหญ่ที่สุดที่ให้บริการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (2) Naspers บริษัทจากแอฟริกาใต้ เข้ามาซื้อหุ้นทั้งหมดของ Markafoni Group ซึ่งเป็นบริษัทตุรกีที่ให้บริการการขายเสื้อผ้าแฟชั่นทางอินเทอร์เน็ต (3) Ebay บริษัทยักษ์ใหญ่ด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาถือหุ้นใน GittiGidiyor ซึ่งเป็นตลาดการซื้อขายทางอินเทอร์เน็ตที่ใหญ่ที่สุดในตุรกี และ (4) Amazon ได้เข้ามาถือหุ้นใน Ciceksepeti ซึ่งเป็นร้านค้าดอกไม้และของขวัญทางอินเทอร์เน็ต

สำหรับการเก็บภาษีจากรัฐกรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในตุรกีหากเป็นบริษัทที่มีการจดทะเบียนการค้าในตุรกี และเมื่อผ่านการตรวจสอบว่ามีที่ตั้งของนิติบุคคลในประเทศตุรกีก็จะได้รับหมายเลขผู้เสียภาษีซึ่งบริษัทมีหน้าที่ในการเสียภาษีประเภทต่างๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นต้น ในปัจจุบันตุรกีก็ยังมีระบบรองรับการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ขายที่มีบริษัทตั้งอยู่นอกประเทศตุรกี อย่างไรก็ตามกระทรวงการคลังของตุรกีมีแผนที่จะเรียกเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มกับบริษัท Non-resident internet companies ภายใต้แนวคิด electronic taxpayer เพื่อเก็บภาษีกับผู้ขายสินค้าและบริการผ่านช่องทางพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จากต่างประเทศ และการเรียกเก็บภาษีจากการขายโฆษณาทางอินเทอร์เน็ตจากต่างประเทศให้กับผู้บริโภคในตุรกีด้วย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันยังไม่มีกรอบกฎหมายตามแนวคิดดังกล่าว

ในส่วนของการเก็บอากรนำเข้าและภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีการสั่งซื้อสินค้าทางอินเทอร์เน็ตจากต่างประเทศและส่งเข้ามาขายในตุรกีไม่ว่าจะเป็นการสั่งซื้อโดยบุคคลหรือนิติบุคคลจะต้องถูกเรียกเก็บอากรนำเข้าโดยประเมินจากราคาที่รวมค่าขนส่งและค่าประกันสินค้าแล้ว (CIF) โดยอัตราภาษีนำเข้ากำหนดตั้งแต่ร้อยละ 0 จนถึงร้อยละ 145 นอกจากอากรนำเข้าแล้วสินค้านำเข้าจะต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งเรียกเก็บในอัตราร้อยละ 18

จากมูลค่า CIF นอกจากนี้สินค้าบางประเภทอาจถูกเรียกเก็บภาษีประเภทอื่นๆ เช่น Special Consumption Tax Agricultural Fund สำหรับสินค้าเกษตร และ Mass Housing Fund สำหรับสินค้าจากการประมง อย่างไรก็ตามสินค้านำเข้าที่มีมูลค่า FOB น้อยกว่า 75 ยูโรจะได้รับการยกเว้นการเรียกเก็บภาษีและอากรทุกชนิด

10.3.5 แรงงาน

ตุรกีได้มีการปฏิรูปตลาดแรงงานโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการจ้างงาน และได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ที่เร่งให้เกิดการจ้างงานหรือสร้างการจ้างงานให้เพิ่มขึ้น เช่น การกำหนดให้นายจ้างจ่ายประกันสังคมสมทบร้อยละ 25 สำหรับเป็นเงินเกษียณ และรัฐบาลได้สนับสนุนเงินงบประมาณจากรัฐบาลกลางในการจ่ายค่าประกันชีวิตและกรณีเป็นผู้ทุพพลภาพ นอกจากนี้ ยังมีการกำหนดส่วนลดของประกันสังคมให้กับบริษัทที่จ้างผู้มีอายุน้อยระหว่าง 18-29 ปี และการจ้างงานผู้หญิงโดยเป็นเงินสมทบจากกองทุนประกันการว่างงาน และเพื่อเป็นการป้องกันการเลิกจ้างกรณีเกิดวิกฤตในแต่ละภาคธุรกิจ หรือวิกฤตที่เกิดจากภูมิภาค หรือวิกฤตเศรษฐกิจโดยทั่วไป การจ่ายค่าตอบแทนเป็นระยะเวลาการทำงานสั้นๆ ได้ถูกนำมาใช้

สำหรับชาวต่างชาติที่ต้องการเข้ามาทำงานในตุรกีจะต้องได้รับวีซ่าการทำงาน ในกรณีที่เข้าประเทศตุรกีด้วยวีซ่าท่องเที่ยวและภายหลังได้รับใบอนุญาตการทำงานจะได้รับการขยายเวลาในอยู่ในประเทศได้ตั้งแต่ 1 ปีหรือมากกว่านั้นแต่จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเป็นจำนวนสูงถึง 400 ลีราตุรกี นอกจากนี้ กฎหมาย The Law of Foreigners' Residence and Travel of Foreigner Law no. 5683 ได้กำหนดเงื่อนไขการอยู่ในประเทศตุรกีด้วยวีซ่าท่องเที่ยวเพื่อป้องกันไม่ให้ชาวต่างชาติทำงานในตุรกีโดยใช้วีซ่าท่องเที่ยวอาศัยอยู่ในประเทศเพื่อทำงาน ทั้งนี้ ตุรกีกำหนดให้ชาวต่างชาติที่เข้ามาประเทศตุรกีด้วยวีซ่าท่องเที่ยวจะสามารถอยู่ในตุรกีได้สูงสุด 90 วัน และผู้นั้นจะต้องเดินทางกลับประเทศของตน 90 วันก่อนจึงจะเดินทางกลับมายังตุรกีได้อีกครั้งหนึ่งด้วยวีซ่าท่องเที่ยว

กฎหมายเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตการทำงานในตุรกี ได้แก่ Law on the work permit of foreigners Law no. 4817 โดยการขอใบอนุญาตการทำงานสามารถทำได้ทั้งก่อนเดินทางเข้าประเทศและกรณีที่อยู่ในประเทศตุรกีแล้ว การขอใบอนุญาตการทำงานจากต่างประเทศจะต้องดำเนินการผ่านสถานกงสุลในประเทศที่ผู้ขอถือสัญชาติหรือเป็นผู้ที่มีถิ่นอยู่ถาวร ทั้งนี้ เอกสารที่จะต้องยื่นคู่กับใบสมัครขอรับใบอนุญาต ได้แก่ สัญญาจ้างงาน จดหมายมอบหมายงาน หรือเอกสารที่แสดงถึงความเป็นหุ้นส่วนของบริษัท โดยนายจ้างในตุรกีจะต้องยื่นคำขอทางอินเทอร์เน็ตและจะต้องนำส่งเอกสารและข้อมูลที่กำหนดให้กับกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (Ministry of Labor and Social Security) ด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ภายในระยะเวลา 10 วันทำการหลังจากที่ผู้สมัครไปยื่นใบสมัครต่อสถานกงสุล ภายหลังจากที่ได้มีการออกใบอนุญาตการทำงานแล้ว ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตการทำงานจะต้องเข้ามาทำงานภายใน 90 วันนับแต่วันที่มีการออกใบอนุญาตดังกล่าว สำหรับกรณีการขอใบอนุญาตการทำงานเมื่ออยู่ในประเทศตุรกี ผู้ที่มีใบอนุญาตให้อาศัยในประเทศ (Residence permit) โดยมีระยะเวลาใน Residence permits เหลืออย่างน้อย 6 เดือน ไม่รวมถึงกรณีการมีใบอนุญาตให้อาศัยในประเทศเพื่อการศึกษาในตุรกี โดยชาวต่างชาติหรือนายจ้างจะต้องยื่นขอใบอนุญาตการทำงานต่อกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมด้วยตนเองหรือผ่านทางไปรษณีย์ภายใน 6 วันทำการหลังจากที่ได้ยื่นแบบสมัครทางอินเทอร์เน็ตแล้ว

ใบอนุญาตการทำงาน (Work permit) ที่ออกให้กับชาวต่างชาติมีประเภทต่างๆ ดังนี้ (1) ใบอนุญาตการทำงานที่มีการกำหนดระยะเวลา (Fixed term work permit) โดยมีกำหนดระยะเวลา 1 ปีและสามารถขยายเวลาได้ถึง 3 หรือ 6 ปี (2) ใบอนุญาตการทำงานถาวร (Permanent work permit) ออกให้กับผู้ที่ถือใบอนุญาตการอาศัยในประเทศระยะยาว (long-term residence permit) หรือชาวต่างชาติที่ทำงานอย่างถูกกฎหมายเป็นระยะเวลา 8 ปี (3) ใบอนุญาตการทำงานอิสระ (Independent working permission) ออกให้กับชาวต่างชาติที่ทำงานอิสระและอาศัยอยู่ในตุรกีอย่างถูกกฎหมายต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 5 ปี และ (4) ใบอนุญาตการทำงานกรณีพิเศษ (Exceptional work permits) ออกให้กับชาวต่างชาติภายใต้เงื่อนไขพิเศษ เช่น แรงงานจากประเทศในสหภาพยุโรป บุคลากรสำคัญ (Key Personnel) ชาวต่างชาติที่แต่งงานกับคนตุรกี และ นักวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

The Regulation on the Employment of Foreign Nationals with Foreign Direct Investments (เผยแพร่ใน Official Gazette ลงวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2546 no. 25214) กำหนดเงื่อนไขพิเศษสำหรับการขอใบอนุญาตการทำงานภายใต้การทำงานที่เป็นการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตามกฎหมาย Foreign Direct Investment Law no. 4875 และเป็นชาวต่างชาติที่ถือเป็นบุคลากรสำคัญ (Key Personnel) ได้แก่ ผู้ถือหุ้นของบริษัท ประธานหรือกรรมการในคณะกรรมการบริหาร (Board of Director) รวมทั้งตำแหน่งอื่นๆ ได้แก่ Chief executive vice president executive assistant executive หรือ ตำแหน่งใกล้เคียงที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการบริษัท นอกจากนี้ ยังหมายความรวมถึงผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการให้บริการ การวิจัยเครื่องมือหรือผลิตภัณฑ์ เทคนิคในการบริหารจัดการบริษัท และผู้ที่มาปฏิบัติงานใน Liaison offices

ในการออกใบอนุญาตการทำงานให้กับชาวต่างชาติ ตุรกีมีการกำหนดสัดส่วนแรงงานตุรกีในบริษัทที่จะจ้างแรงงานต่างชาติเข้ามาทำงานไว้ที่ 5 ต่อ 1 กล่าวคือจะต้องมีแรงงานตุรกีอย่างน้อย 5 คนต่อการจ้างแรงงานต่างชาติ 1 คน นอกจากนี้ ยังกำหนดเงื่อนไขทางการเงินของบริษัทที่จะจ้างแรงงานต่างชาติโดยจะต้องมีเงินทุน (Paid-in Capital) อย่างน้อย 100,000 ลีราตุรกี และมียอดขายรวมมากกว่า 800,000 ลีราตุรกี หรือมียอดการส่งออกไม่น้อยกว่า 250,000 เหรียญสหรัฐฯ สำหรับอาชีพที่สงวนไว้สำหรับคนตุรกีและไม่มีการออกใบอนุญาตการทำงานในอาชีพดังกล่าวให้กับชาวต่างชาติ เช่น ทัศนศึกษาและทันตแพทย์ เป็นต้น⁴

สำหรับการขอขยายระยะเวลาใบอนุญาตการทำงาน ชาวต่างชาติหรือนายจ้างสามารถยื่นคำขอการต่ออายุใบอนุญาตการทำงานต่อกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยสามารถยื่นคำขอตั้งแต่ล่วงหน้า 2 เดือนก่อนวันที่ใบอนุญาตเดิมจะหมดอายุ จนถึง 15 วันภายหลังจากที่ใบอนุญาตเดิมหมดอายุ หลังจากทำงานต่างชาติได้ทำงานมา 1 ปี การยื่นคำขอขยายอายุใบอนุญาตการทำงานสามารถยื่นคำขอขยายระยะเวลาได้สูงสุด 2 ปีในครั้งแรก และครั้งต่อไปสามารถต่ออายุได้อีก 3 ปี ทั้งนี้ชาวต่างชาติที่ได้อาศัยอยู่ในตุรกี 8 ปีติดต่อกันหรือได้รับใบอนุญาตการทำงาน 6 ปีสามารถยื่นคำขอขยายเวลาใบอนุญาตการทำงานแบบไม่มีวันหมดอายุได้

⁴ ตุรกีได้กำหนดอาชีพต้องห้ามสำหรับชาวต่างชาติได้แก่ 1) หมอพื้น นางผดุงครรภ์ นางพยาบาล และเภสัชกร 2) สัตวแพทย์ 3) ผู้อำนวยการของโรงพยาบาลเอกชน 4) ทนาย 5) ผู้ทำหน้าที่รับรองเอกสาร 6) พนักงานรักษาความปลอดภัยที่องค์กรภาคเอกชนหรือภาครัฐ 7) กัปตันเรือ ลูกเรือชาวประมง นักประดาน้ำ และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับทะเลอื่นๆ และ 8) ตัวแทนออกของให้กับผู้ส่งและผู้รับสินค้า

ในปัจจุบัน กฎหมายทางด้านสหภาพแรงงานของตุรกีคือ Act No. 6356: Trade Unions and Collective Bargaining ซึ่งได้นำมาใช้แทน Act. 2822: Collective Labour Agreement, Strike and Lock-Out Act ในปี พ.ศ. 2555 โดย Act No. 6356 มีสาระสำคัญคือ ครอบคลุมสาขาอุตสาหกรรม 20 สาขา เปิดโอกาสให้แรงงานที่ไม่ใช่พลเมืองของตุรกีสามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพได้ และให้แรงงานที่ทำงานหลายแห่งสามารถเป็นสมาชิกของสหภาพแรงงานได้หลายแห่งด้วย มีการกำหนดอายุขั้นต่ำของสมาชิกสหภาพที่อายุ 15 ปี และลดความยุ่งยากในการสมัครเป็นสมาชิก นอกจากนี้ยังกำหนดให้การเจรจาต่อรองร่วมสามารถทำได้ถ้ามีจำนวนสมาชิกเข้าร่วมร้อยละ 3

10.3.6 สิ่งแวดล้อม

กฎหมายหลักที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม ได้แก่ Law Environmental no. 2872 Law on Environmental Impact Assessment Regulation, Environmental Permits and Licenses Regulation, Regulation Concerning the Workplace Opening and Operating License, Waste Management General Principles Regulation, the Environmental Permits and License Regulation โดยกฎหมายฉบับสุดท้ายที่กล่าวถึงนี้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2553 กำหนดให้บริษัทจะต้องขอใบอนุญาตด้านสิ่งแวดล้อมในการที่จะเปิดดำเนินธุรกิจหรือกิจการ ซึ่งจะครอบคลุมถึงเรื่องอากาศ เสียงและการทิ้งน้ำเสีย

กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมหลักของตุรกีได้ห้ามไม่ให้มีการนำเข้าของเสียและเศษวัสดุ (Waste and scrap) ทุกชนิด เช่น ของเสียอันตราย (เช่น สารเคมีที่เป็นอันตราย) ของเสียจากกระบวนการรักษาพยาบาล ขยะแบตเตอรี่และหม้อสะสมไฟฟ้าที่ใช้แล้ว น้ำมันเชื้อเพลิง น้ำมันที่ใช้แล้ว ของเสียที่เป็นบรรจุภัณฑ์ น้ำมันปรุงอาหารที่ใช้แล้ว ขยะจากการรีดถอน และยางรถยนต์ ที่จะส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์วิทยาของตุรกี ดังนั้น จึงต้องมีการควบคุมและตรวจสอบการนำเข้า การขนส่ง การเก็บ และการใช้วัตถุดังกล่าว นอกจากนี้ ตุรกียังอยู่ภายใต้ของอนุสัญญาบาเซลที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น สินค้าในกลุ่มที่ใช้แล้วดังกล่าวจะไม่สามารถนำเข้าและส่งออกได้อย่างเสรี

ในปัจจุบันตุรกีกำลังอยู่ในกระบวนการเข้าสู่เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป ตุรกีจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎระเบียบและยกระดับการปฏิบัติให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกับสหภาพยุโรป ซึ่งตุรกีได้มีการออกกฎหมายเพื่อปรับตัวเข้ากับกฎระเบียบทางด้านสิ่งแวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น การประเมินผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม การประเมินยุทธศาสตร์ทางด้านสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมของตุรกีและสหภาพยุโรปในปัจจุบันยังมีความแตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม ตุรกีและประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปต่างเป็นสมาชิกอนุสัญญาบาเซล ส่งผลให้กฎระเบียบทางการนำเข้าส่งออกของเสียและเศษวัสดุมีความคล้ายคลึงกัน

10.4 สรุป

จากการศึกษาภาวะเปรียบเทียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการและการลงทุนในบทที่ 10 พบว่า ภาวะเปรียบเทียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนส่วนใหญ่เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีด้านการลงทุน การคุ้มครองนักลงทุน และการส่งเสริมการลงทุน ในส่วนของการอำนวยความสะดวกในการลงทุนยังมีไม่มาก ตุรกีมีมาตรการเปิดเสรีด้านการลงทุน เช่น การ प्रतिบัติเยี่ยงคนชาติและสิทธิของนักลงทุน และการ प्रतिบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง เป็นต้น ตุรกียังคงใช้สัดส่วนของผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปกป้องสาขาที่ต้องการปกป้อง เช่น สาขาบริการการบิน สาขาการขนส่งทางทะเล และสาขาเหมืองแร่ เป็นต้น แม้ว่าตุรกีจะได้เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงว่าด้วยมาตรการการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้า หรือ TRIMs แต่ยังมีกรณีที่ตุรกียังคงมีมาตรการกีดกันในบางกรณี ดังนั้นการเปิดเสรีของตุรกีอาจจะยังคงข้อยกเว้นในรูปแบบอื่นในอนาคตได้ ในส่วนของการปกป้องนักลงทุน กฎหมายการลงทุนระหว่างประเทศได้กำหนดขอบเขตของการคุ้มครองนักลงทุนตามมาตรฐานสากลตั้งแต่การประกันจากการถูกดำเนินกรเข้ารวบกิจการโดยรัฐบาลแบบไม่มีการจ่ายค่าชดเชย การส่งกลับรายได้หรือกำไร ไปจนถึงกระบวนการระงับข้อพิพาทต่างๆ

ในสาขาที่ตุรกีต้องการสนับสนุนให้มีการลงทุนในประเทศก็จะมีรูปแบบการส่งเสริมการลงทุนหลายรูปแบบทั้งในส่วนที่สนับสนุนเงินทุน การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี การจัดเขตเศรษฐกิจพิเศษ และการสนับสนุนการลงทุนในลักษณะของ PPP อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของผลประโยชน์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษมีแนวโน้มที่จะลดลง และจะถูกลดเลิกไปในที่สุด ถ้าหากตุรกีได้เข้าไปเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป ในส่วนของการลงทุนในภาคบริการมีการลงทุนที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละสาขาบริการซึ่งสาขาเป้าหมายในการส่งเสริมพัฒนาของตุรกี เช่น การท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จะได้รับการสนับสนุนมากกว่า ในขณะที่การอำนวยความสะดวกด้านการลงทุน จะมุ่งเน้นเรื่องการลดขั้นตอนความยุ่งยากในการลงทุนในตุรกีเป็นหลัก

การศึกษานี้ให้ความสนใจกับสาขาบริการหลักสองสาขา คือ การท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการขนส่ง (ทางทะเล ทางบก ทางรถไฟ และทางอากาศ) จากการศึกษาพบว่า ไม่มีภาวะเปรียบเทียบในการจำกัดการให้บริการในรูปแบบที่ 1 และ 2 แต่การจำกัดส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบที่ 3 และ 4 โดยรูปแบบที่ 3 จะเป็นลักษณะของการขอใบอนุญาตในการประกอบธุรกิจ และการจำกัดสัดส่วนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติ ในขณะที่รูปแบบที่ 4 จะเป็นการกำหนดให้มีการขอใบอนุญาต การกำหนดคุณลักษณะสำหรับวิชาชีพ การกำหนดอาชีพต้องห้าม และการกำหนดโควตาแรงงานชาวต่างชาติในกิจการหนึ่งๆ ในขณะเดียวกัน ก็มีการส่งเสริมการพัฒนาสาขาเป้าหมายในรูปแบบที่ 3 เป็นหลัก เช่น การสนับสนุนค่าใช้จ่าย การจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ การสนับสนุนค่าใช้จ่ายที่ปรึกษา และการทำตลาดในต่างประเทศ เป็นต้น

ดังนั้น นโยบายต่อการเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการและการลงทุนที่ได้จากการศึกษานี้ คือ

- ในการเจรจาด้านเปิดเสรีด้านการลงทุน ในกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของตุรกีได้เปิดให้ สัดส่วนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติเป็นร้อยละ 100 ได้ในเกือบทุกสาขาธุรกิจ ยกเว้นสาขาที่มีกำหนดไว้ อยู่แล้ว ดังนั้นไทยสามารถกำหนดสาขาที่ไทยต้องการปกป้อง และสาขาที่สามารถเปิดเสรีได้ โดยอิงกับกรอบกฎหมาย พรบ. การประกอบกิจการของคนต่างด้าวของไทยเป็นหลัก และเจรจาขอให้ ตุรกีเปิดเสรีด้านการลงทุนให้มากขึ้นในสาขาปกป้องของตุรกีที่ไทยสนใจ
- จากกรณีของการละเมิดเรื่อง TRIMs ของตุรกี แสดงให้เห็นว่า ตุรกีสามารถที่จะดำเนินมาตรการเพื่อ ประโยชน์ของตนเองถ้าจำเป็น แม้ว่าจะต้องละเมิดข้อตกลงก็ตาม ดังนั้นในทางปฏิบัติในการเจรจา ควรจะต้องให้ความสำคัญต่อการระงับข้อพิพาทที่มีประสิทธิภาพด้วย และต้องมีการติดตามดูอยู่เสมอ ว่ามีการละเมิดข้อตกลงหรือไม่ นอกจากนี้ ไทยควรให้ความสำคัญกับข้อสงวนของตุรกีว่าเป็น การปกป้องสาขาต่างๆ ที่มากเกินไปหรือไม่
- เนื่องจากการส่งเสริมการลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษของตุรกีในรูปแบบของการยกเว้นภาษีเงินได้ และภาษีนิติบุคคลมีแนวโน้มจะถูกยกเลิกหลังจากที่ตุรกีเข้าเป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป ดังนั้น ในการเจรจาการเปิดเสรีทางการลงทุน ควรที่จะมีเงื่อนไขที่รองรับการเปลี่ยนแปลงในกรณีที่ตุรกีได้ เป็นส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรปด้วย
- ในการเปิดเสรีภาคบริการ ไม่พบว่ามีข้อจำกัดในการให้บริการในรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 2 ดังนั้น การเจรจาเปิดเสรีการค้าบริการจะให้ความสำคัญกับการบริการในรูปแบบที่ 3 และ 4 เป็นหลัก แต่เนื่องจากตุรกีได้เปิดเสรีเรื่องสัดส่วนการถือหุ้นของชาวต่างชาติค่อนข้างมากอยู่แล้ว ดังนั้น ไทยควรมุ่งในสาขา ยกเว้นของตุรกี และเจรจาในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนเป็นหลัก สำหรับ ข้อจำกัดของรูปแบบที่ 4 ควรจะต้องเจรจาในลักษณะของผลประโยชน์ต่างตอบแทนเช่นเดียวกัน เนื่องจาก ทั้งสองประเทศต่างมีข้อจำกัดในรูปแบบนี้ ในส่วนของมาตรการส่งเสริมในรูปแบบที่ 3 ควรที่จะต้องเป็นการส่งเสริมที่เท่าเทียมสำหรับการลงทุนของนักลงทุนชาวตุรกี นักลงทุนชาวไทย และนักลงทุนชาติอื่นๆ ด้วย ตามแนวทางของการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ และการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง